

**СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКИ САВЕТ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Стално радно за законодавство

Стално радно тело за економска питања

*Стално радно тело за колективно преговарање и
мирно решавање радних спорова*

Дана 18. маја 2009. године

Београд

АНАЛИЗА

**ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ СОЦИЈАЛНОГ ДИЈАЛОГА
СА ПРЕДЛОГОМ СТРУЧНОГ МИШЉЕЊА**

- I.** Социјално-економски савет Републике Србије (у даљем тексту: Савет) је на 31. седници одржаној 16. априла 2009. године, донео Закључак којим је задужио Стално радно тело за законодавство, Стално радно тело за економска питања и Стално радно тело за колективно преговарање и мирно решавање радних спорова, да ураде заједничку анализу примене Споразума о даљем развоју социјалног дијалога потписаног 30.01.2009. године, од стране Владе Србије, Уније послодаваца Србије, УГС "Независност" и Савеза самосталних синдиката Србије и дају стручно мишљење најкасније до 20. маја 2009. године. Анализа треба да обухвати све одредбе Споразума.
- II.** Стална радна тела су се у свом раду ослонила на расположиве анализе, анкете, процене стручних служби Министарства рада и социјалне политике, Уније послодаваца Србије, УГС "Независност" и Савеза самосталних синдиката Србије. Стална радна тела, која су одржала више заједничких и одвојених састанака, допринела су да се активности на припреми овог извештаја одвијају на конструктиван начин и уз уважавање свих изнесених ставова и аргумената.
- III.** Споразум о даљем развоју социјалног дијалога (у даљем тексту: Споразум) потписан је 30.01.2009. године.

АНАЛИЗА СПОРАЗУМА ПО ТАЧКАМА

IV. Анализа уводног дела Споразума

Тач. 1. и 2. - садржај тач- 1. и 2. је декларативног карактера и њима је исказана воља за даљим развојем социјалног дијалога. Међутим, **и даље је присутан**

проблем у раду Социјално-економског савета јер се у пуној мери не реализује законска обавеза благовременог достављања на разматрање нацрта закона и других аката значајних за материјални и социјални положај запослених и послодаваца (нпр. Нацрт закона о буџету Републике Србије и Нацрт закона о ребалансу буџета Републике Србије).

Мишљење радних тела: Сматрамо да дешавања од закљученог Споразума до данас још више указују на потребу даљег развоја социјалног дијалога на свим нивоима уз јасно изражену вољу свих социјалних партнера да се проблеми решавају конструктивним социјалним дијалогом.

Посебно истичемо да хитно треба социјални дијалог усмерити и ка решавању актуелних питања у појединачним случајевима (штрајкови глађу, протести, штрајкови и сл), а у циљу давања доприноса да се спрече неконтролисане тешке социјалне последице.

Потребно је да Савет подсети надлежне државне органе на обавезу поштовања Закона о социјално-економском савету.

V. Тачка 1. алинеја 1.

Извршена је обавеза Савеза самосталних синдиката Србије, УГС «Независност» и Уније послодаваца Србије, те је 30. јануара 2009. године закључен Анекс II Општег колективног уговора, којим је привремено одложена примена одредби наведених у Споразуму.

Мишљење радних тела:

Објављивањем Анекса II Општег колективног уговора у „Службеном гласнику РС“, број 8/09 од 3.02.2009. године извршена је обавеза СССС, УГС „Независност“ и Уније послодаваца Србије.

VI. Тачка 1. алинеја 2.

Учесници у закључивању Општег колективног уговора именовали су по два представника у Координациони одбор за праћење примене Општег колективног уговора. Ово тело није почело са радом, те стога није ни разматрало евентуалне иницијативе за отпочињање преговора за измене и допуне Општег колективног уговора.

Такође, од ступања на снагу Општег колективног уговора стигло је на различите адресе више захтева за тумачење овог колективног уговора, који нису разматрани.

Мишљење радних тела: Неопходно је да Координациони одбор хитно почне са радом (избор председника, усвајање пословника о раду, решавање техничких питања и утврђивање аутентичних тумачења одредби Општег колективног уговора по захтевима странака).

VII. Тачка 1. алинеја 3. (обавеза СССС, УГС “Независност” и Уније послодаваца Србије да у року од 30 дана закључе посебне колективне уговоре о којима су вођени преговори, пре закључивања Споразума).

На дан 30.01.2009. године, вођени су преговори за закључивање четири колективна уговора, и то:

- А) Посебан колективни уговор за металску индустрију Србије
- Б) Посебан колективни уговор за делатност грађевинарства и индустрију грађевинског материјала Србије
- В) Посебан колективни уговор за делатност пољопривреде, прехранбене и дуванске индустрије и водопривреде Србије
- Г) Посебан колективни уговор за делатност хемије и неметала Србије

Наведени колективни уговори нису закључени у утврђеном року, из следећих разлога:

А) Посебан колективни уговор за металску индустрију Србије

а1) Став синдиката (СССС и УГС “Независност”)

Наставак преговора о закључивању Посебног колективног уговор за металску индустрију Србије настављен је 27. фебруара 2009. године. Оба партнера су изменила састав преговарачких тимова због промене руководства Уније послодаваца Србије и Гранског синдиката металаца "Независност". Преговарачки тимови су се сагласили да основа за преговоре, који су практично почели од почетка, буде текст који су претходни преговарачки тимови усагласили. Међутим, кроз преговоре, дошло се до заједничке оцене да је велики део усаглашених чланова наметнут од стране претходног преговарачког тима УПС, а да је неприхватљив за обе стране. Због тога се поново преговарало о комплетном тексту.

Почетком априла, након три састанка преговарачких тимова, неусаглашено је остало једино поглавље о зарадама. Преговарачки тим синдиката имао је задатак да предложи нови текст у делу зарада, што је и учињено 10. априла 2009. године и достављено преговарачком тиму УПС. Међутим, **од 10. априла 2009. године до данас синдикатима није достављено мишљење о том тексту, нити је заказан нови састанак преговарачких тимова.**

а2) Став Уније послодаваца Србије

Захтев за наставак преговора о закључивању Посебног колективног уговора за металску индустрију Србије достављен је Унији послодаваца Србије. Са захтевом је достављен и документ који се позивао на раније усаглашени текст предлога КУ и нагласак је стављен на спорне одредбе.

Први иницијални састанак преговарачких тимова синдиката и послодаваца одржан је 27. фебруара 2009. године. Састав преговарачког тима синдиката је промењен и до данас није добијен тачан број представника из оба синдиката, а преговарачки тим УПС је скоро у целости измењен. Преговарачки тим УПС изнео је став да се може прихватити достављени предлог као полазна основа за преговоре.

Предлог текста допуњен је одредбама ОКУ, а послодавци су упознали део преговарачког тима синдиката са каквим конкретним проблемима је металски

комплекс суочен због великог пада уговорених послова који су директна последица светске економске кризе.

Преговарачки тимови су се сложили да се уважавају предочени проблеми и реалне потребе послодаваца и да ПКУ и даљим деловањем имају циљ да се очувају постојећа радна места, а синдикални представници су у потпуности свесни тог најважнијег циља у овом тренутку.

Одржано је неколико састанака преговарачких тимова и усаглашене су одредбе до члана 34, отприлике 1/3, а због великог броја контрадикторних одредби у полазном тексту ПКУ, договорено је да представници преговарачког тима синдиката преформулишу преостале одредбе и да се на нивоу стручних служби погледају достављени предлози и пре састанка комплетног преговарачког тима правно-технички што прецизније дефинишу преостале одредбе Предлога ПКУ. Синдикати су доставили предлог 09. априла 2009. године, али заједнички састанак правних тимова обе стране још није заказан, због бројних обавеза обе стране, реално је очекивати наставак преговора последње недеље маја.

Након усаглашавања примедби преговарачких тимова сигурно ће се најтеже усагласити одредбе које се односе на

- питање зарада: став преговарачког тима УПС био је да се не прихватају коефицијенти у гранском КУ него да се ово питање уреди колективним уговором код послодавца, а да се у ПКУ само да препорука да се то питање дефинише на нивоу предузећа.
- остаје отворено питање да ли ће се усагласити најнижа основна зарада по радном часу или најнижа основна зарада за металски комплекс, ово питање расправљаће се на наредном састанку преговарачких тимова.
- У току одржаних састанака преговарачких тимова стиче се утисак о међусобном разумевању и уважавању изнетих аргумената што делује охрабрујуће и води у правцу постизања заједничког договора.

Б) Посебан колективни уговор за делатност грађевинарства и индустрију грађевинског материјала Србије

б1) Став синдиката (СССС и УГС “Независност”)

Преговори о закључивању Посебног колективног уговора за делатност грађевинарства и индустрију грађевинског материјала (у даљем тексту: ПКУ за грађевинарство) настављени су 25. фебруара 2009. године. Састав преговарачког тима синдиката је остао исти, а преговарачки тим УПС је у целости измењен. Договорено је да преговарачки тим УПС проучи документацију из досадашњих преговора, те да свој став, у писаној форми, достави преговарачком тиму синдиката. Ту обавезу преговарачки тим УПС није испунио, него је исту, начелну, причу поновио и на другом састанку преговарачких тимова. При томе је под знак питања стављена могућност да се у Гранском колективном уговору дефинише основна зарада за најједноставнији посао и утврде коефицијенти за групе послова, на чему

преговарачки тим синдиката инсистира. Уместо конкретног става о раније усаглашеном тексту, као почетној основи за наставак преговора, преговарачки тим УПС је изашао са предлогом о преговорима из почетка на сасвим новим основама. **Такав став преговарачки тим синдиката није прихватио и о томе, писаним путем, обавестио УПС половином априла, од када се УПС као ни његов преговарачки тим за грађевину, више није огласио.**

б2) Став Уније послодаваца Србије

Дана 15. априла 2009. године, електронском поштом, добили смо допис ГС Грађевине, И.Г.М. Д.И. и П.П. „Независност“, којим извештавају преговарачки тим Уније да: „ ... *Грански синдикат „Независност“ сматра да смо заједнички доста тога урадили у 2008. години, и по нашем мишљену у овој години само треба наставити са преговорима око оног око чега нисмо били усаглашени ... (изостављено) ... Сматрамо да нисте испоштовали резултате одржаних преговора у току 2008. године и нема основа за изјашњавање о радној верзији текста од 26. марта 2009. године...*“ .

Ради се о новом предлогу Уније, односно радно верзији на основу које би се наставило преговарање са Синдикатима. Од Савеза самосталних синдиката Србије (гранска организација), нисмо добили никакав одговор. Након овог дописа, није било даљих званичних контаката.

Радни састанак преговарачких тимова Уније и Синдиката, одржан је 25. фебруара 2009. године на ком је закључено је следеће:

- да чланови Преговарачког тима Уније послодаваца Србије изврше увид у досадашњу документацију: усаглашен текст и записнике са састанака преговарачких тимова, заузму ставове и о томе обавесте Преговарачки тим синдиката;
- по питању рокова, договорено је да Унија, у току следеће недеље, синдикатима достави обавештење о наредном термину за преговоре;
- пре одржавања наредних преговора, Преговарачки тим Уније доставиће, у писаној форми, своје ставове и мишљење о тексту Колективног уговора који је основа за даље преговоре;
- о тексту Посебног колективног уговора за безбедност и здравље на раду који је достављен Унији у септембру 2008. године и 11. фебруара 2009. године, преговараће преговарачки тимови који су формирани у току прошле године за овај Колективни уговор.

Након тога, преговарачки тим Уније је одржао дана 12. марта 2009. године, интерни састанак на коме је одлучено да се уради потпуно нова верзија као основ за преговарање, с тим да се не прихвати предлог посебног колективног уговора о безбедности и заштити здравља на раду, који су предложили Синдикати, јер су оба предлога потпуно неприхватљива, садржински и технички.

Дана 27. марта 2009. године, у Унији послодаваца Србије усвојен је следећи предлог који је 30. марта 2009. године упућен синдикатима, са следећим карактеристикама:

1. Из разлога целисходности, одустаје се од система два колективна уговора, те се материја општих радно-правних питања и материја безбедности и здравља на раду - регулишу једним заједничким колективним уговором;
2. Избегава се свако преписивање из Закона о раду, из других закона и прописа, а посебно из Општег колективног уговора;
3. Поред правно-техничког редуковања текста, избачено је све оно што послодавац може слободно и самостално регулисати другим својим актима;
4. Једино су неке одредбе разрађене мало детаљније (поступци), како би се обема странама (послодавцу и запосленом, односно синдикату) помогло при остваривању права и обавеза.
5. Конкретно, нова верзија је знатно и јаснија од два уговора понуђена од стране Синдиката, јер има укупно 19 страница са 52 члана, а до сада је било (по синдикалним предлозима):

- главни колективни уговор --- 28 страна са 107 чланова
- безбедност и здравље на раду --- 13 страна са 57 чланова
- УКУПНО --- 41 страна са 164 члана

На ову верзију Уније, нису стигле никакве примедбе, осим оних у допису наведеном на почетку нашег Извештаја, којим се предлог Уније одбија у целини, уз инсистирање на верзијама Синдиката (два колективна уговора).

В) Посебан колективни уговор за делатност пољопривреде, прехранбене и дуванске индустрије и водопривреде Србије

в1) Став синдиката (СССС и УГС “Независност”)

Након закључивања Споразума о даљем развоју социјалног дијалога 30.01.2009. године, одржан је један састанак преговарачких тимова Уније послодаваца Србије и репрезентативних синдиката пољопривреде Србије. Састанак је одржан у у седишту Уније послодаваца Србије у Београду, 11. марта 2009. године. Одржавањем састанка настављени су преговори који су започети у априлу 2007. године, на нивоу стручних тимова окончани 4. марта 2008. године, а на нивоу преговарачких тимова претходни састанак одржан је 13.06.2008. године. На том састанку текст ПКУ је усаглашен са Општим колективним уговором и постигнута је сагласност око текста Посебног колективног уговора осим у 3 члана и то:

- члан 63. (новчани износ, односно висина основне зараде за најједноставнији рад није уговарана),

- члан 67. (минимални коефицијенти за групе послова – синдикати су сматрали да они треба да се уређују посебним КУ, а Унија послодаваца да коефицијенти треба да буду садржани у општим актима код послодаваца) и
- члан 74. став 1. тачка 5. (увећана зарада за рад недељом – предлог синдиката је да ПКУ треба да садржи и овај основ за увећану зараду, а Унија послодаваца да морају претходно да се договоре са послодавцима).

С обзиром на то да је од претходног састанка протекло више од 8 месеци, да је промењен састав преговарачког тима Уније послодаваца Србије, да је у међувремену дошло до закључивања Споразума о даљем развоју социјалног дијалога и анекса I и II Општег колективног уговора преговарачки тимови су се **договорили:**

- да Преговарачки тим Уније послодаваца Србије припреми своје предлоге за три неусаглашена члана **Посебног колективног уговора**, при чему су нагласили да на састанку Управног одбора морају да заузму став о томе да ли ће прихватити да се у посебним колективним уговорима уговора основна зарада за најједноставнији посао по делатностима, коефицијенти и утврђује висина регреса и топлог obroка;
- да Преговарачки тим Уније послодаваца изврши анализу целине текста ПКУ, обзиром на значајан протек времена од последњег састанка у коме су се променили услови,
- да ће своје предлоге Преговарачки тим Уније послодаваца Србије доставити Преговарачком тиму репрезентативних синдиката најкасније до 20. марта 2009. године,
- да ће се наредни састанак преговарачких тимова у преговорима за закључење Посебног колективног уговора за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије, одржати дана 30. марта 2009. године.

Преговарачи тим Уније послодаваца Србије није Преговарачком тиму репрезентативних синдиката доставио своје предлоге на текст ПКУ у договореном року, састанак заказан за 30. март 2009. године је отказан, и све до припреме ове информације преговори нису настављени.

в2) Став Уније послодаваца Србије

У преговорима за закључење наведеног колективног уговора, учествовали су представници репрезентативних гранских синдиката делатности пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије (Самостални синдикат запослених у пољопривреди, прехранбеној, дуванској индустрији и водопривреди Србије и Грански синдикати прехране, угоститељства, туризма, пољопривреде, водопривреде и дуванске индустрије „Независност“) и представници УПС.

Обзиром на обавезе преузете Споразумом о даљем развоју социјалног дијалога, потписаном од стране Владе Републике Србије, Уније послодаваца Србије и Уједињених гранских синдиката „Независност“ и Савеза самосталних синдиката Србије, дана 30.01.2009. године, а на иницијативу синдиката, дана 11. марта 2009. године, одржан је састанак преговарачких тимова како би се урадио

пресек стања и договориле смернице за даље преговоре у циљу закључивања предметног ПКУ.

Представник синдиката је присутне упознао са током преговора започетих у априлу месецу 2007. године, усаглашеним члановима предметног колективног уговора од стране стручних тимова, као са Закључком са претходног састанка, одржаног дана 13.06.2008. године, у којем је констатовано да су стручни тимови синдиката и УПС постигли сагласност око радне верзије текста Посебног колективног уговора за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије, осим у члановима: 63, 67. и 74. став 1. тачка 5. ПКУ, те је обавезан Преговарачки тим репрезентативних синдиката да достави предлог члана 63. ПКУ.

Предметни предлог за члан 63. ПКУ је достављен Преговарачком тиму УПС.

Договорено је да ће се предметни предлози Преговарачког тима Уније послодаваца Србије доставити Преговарачком тиму репрезентативних синдиката дана 20. марта 2009. године, а да ће се наредни састанак Преговарачких тимова у преговорима за закључење Посебног колективног уговора за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије, одржати дана 30. марта 2009. године у седишту Уније послодаваца Србије. Наведени састанак је одложен писменим путем на предлог Преговарачког тима УПС, (која је имала седницу редовне Скупштине 27.03.2008. године) обзиром на нералан рок за достављање предлога чланова УПС чија је делатност обухваћена овим ПКУ, као и због предстојеће седнице Управног одбора и Скупштине УПС.

Надлежни органи Уније послодаваца Србије треба да се изјасне који је циљ гранских колективних уговора, односно који је интерес послодаваца у колективним преговорима.

Г) Посебан колективни уговор за делатност хемије и неметала Србије

г1) Став синдиката (СССС и УГС “Независност”)

Преговори за закључивање Посебног колективног уговора за делатност хемије и неметала Србије настављени су 1.04.2009. године. Унија послодаваца Србије променила је у целости састав преговарачког тима, који је захтевао да се уради нови предлог колективног уговора и да то уради Унија послодаваца. Захтев су образлагали чињеницом да послодавци ”дају посао”, па стога имају право да уређују и права и обавезе запослених. Преговарачки тим Синдиката се с тим предлогом није сагласио, јер би то анулирало вишемесечне резултате преговора и постигнуте договоре, о чему постоје и оверени и потписани записници досадашњих преговарачких тимова.

Након усаглашеног става да је циљ обе стране да се преговори заврше и Посебан колективни уговор ипак потпише договорено је да преговарачки тим Синдиката достави, најкасније до 09.04.2009. године текст који ће бити основа за даљи наставак преговора (у који ће бити укључени до сада усаглашени делови), а да Унија послодаваца Србије на достављени текст достави своје примедбе, предлоге и

сугестије, најкасније до 24.04.2009.године. Наставак преговора је договорен за 28.04.2009.године. Синдикати су на време испоштовали свој део обавезе и на време доставили текст колективног уговора. Унија послодавац није доставила примедбе, предлоге и сугестије, а заказала је наставак преговора, не за 28.04.2009.године, како је договорено, већ за 08.05.2009.године. Преговарачки тим Синдиката је донео одлуку да не присуствује преговорима 08.05.2009.године, јер Унија није доставила примедбе, предлоге и сугестије на достављени текст Колективног уговора. Унија је 14. маја 2009. године доставила примедбе и сугестије на предложени текст, које су још ригидније јер више сужавају права запослених у односу на ранији текст. Преговори су заказани за 22.05.2009. године.

г2) Став Уније послодаваца Србије

Захтев за наставак преговора о закључивању Гранског колективног уговора за делатност хемије и неметала достављен је Унији послодаваца Србије дана 17. фебруара 2009. године. Са захтевом је достављен и документ који се позивао на раније усаглашени текст и спорне одредбе.

Први иницијални састанак преговарачких тимова синдиката и послодаваца одржан је 1. априла 2009. године. Састав преговарачког тима синдиката је остао исти, а преговарачки тим УПС је у целости измењен. Преговарачки тим УПС изнео је став да не могу преузимати обавезе ранијег преговарачког тима из више разлога: промене руководства у УПС, потписивања Општег колективног уговора, наступање светске економске кризе. Након негодовања од стране синдиката, договорено је да синдикат пошаље текст предлога колективног уговора на који ће се преговарачки тим УПС изјаснити. Утврђени су рокови – синдикат треба да достави текст до 9. априла 2009. године а УПС да се изјасни до 24. априла 2009. године, те би се следећи састанак преговарачких тимова одржао 28. априла 2009. године.

Како је у том периоду било доста нерадних дана и ми смо имали техничких проблема са окупљањем нашег тима замолили смо синдикат да нам продужи рок.

Након усаглашавања примедби преговарачког тима УПС на бази 2 основна принципа:

1. не понављати одредбе Закона о раду

2. не понављати одредбе Општег колективног уговора предложили смо да се дана 8. маја 2009. године одржи заједнички састанак. Синдикати су овај предлог одбили јер нису унапред добили примедбе УПС.

Пречишћен текст КУ достављен је синдикатима дана 14. маја 2009. године са предлогом да се заједнички састанак одржи 22. маја 2009. године. Чекамо одговор од синдиката.

Што се тиче самих ставова УПС у преговорима око закључења овог колективног уговора они су следећи:

- на основу претходно изнета два става избрисано је око 100 чланова из предлога синдиката
- 15 чланова је прихваћено
- 15-так чланова је или преформулисано или дат нов предлог

- питање зарада: став преговарачког тима био је да се не прихватају коефицијенти, да се утврђује износ најниже основне зараде за делатност хемије и неметала у износу минималне зараде.

*

*   *

Општи је закључак синдиката да Споразум у делу обавезе за закључивање посебних колективних уговора о којима су вођени преговори пре потписивања Споразума није испоштован.

Општи закључак Уније послодаваца је да се у време отежаног пословања привредних субјеката у свим привредним гранама не може ићи генерално на већа финансијска издавања послодаваца од до сада утврђених, већ се о томе може одлучивати према реалним могућностима сваког појединог послодаваца, да у тренутној економско - социјалној ситуацији не постоје услови да се на правној снази одржи примена Општег колективног уговора, чак и залеђеног, те док се економска ситуација не побољша, односно док не престане да важи Општи колективни уговор, не може се преговарати о основној заради у гранским колективним уговорима. Преговарање је потребно наставити у духу међусобног разумевања и уважавања изнетих аргумената.

*

*   *

Мишљење радних тела:

1. *да у року предвиђеном Споразумом није закључен ниједан посебан колективни уговор од укупно 4, поводом којих су вођени преговори пре 30. јануара 2009. године;*
Основни разлог је неусаглашеност ставова око утврђивања висине основне зараде за најједноставнији посао и коефицијента по групама послова, висине регреса и топлог obroка.
2. *У циљу постепеног пословања колективног преговарања и бржег закључивања посебних колективних уговора о којима су вођени преговори, а ради испуњавања обавезе преузете Споразумом, препоручује се Савету да изврши обавезе из члана 16. Општег колективног уговора и то:*
  - *Да, у року од 30 дана разматрања Анализе, донесе и објави препоруку за утврђивање основне зараде за најједноставнији посао у посебним колективним уговорима по делатностима,*
  - *да утврди садржај и вредност потрошачке корпе,*
  - *да обавезе социјалне партнере – учеснике у преговорима за закључивање ова четири посебна колективна уговора, да исте закључе у року од 60 дана од дана објављивања препоруке Савета из алинеје 1. ове тачке.*
3. *Да Савет инсистира и препоручи социјалним партнерима да поштују одредбу члана 19. Општег колективног уговора, која гласи: «Основна зарада за послове које запослени обавља за карактеристичне послове у посебном, односно за групе послова у колективном уговору код послодавца,*

утврђује се множењем основне зараде за најједноставнији посао са коефицијентом посла».

4. *Усвајањем предложених препорука постићи ће се решавање спорног питања у преговорима за закључење посебних колективних уговора и допринети њиховом бржем закључивању.*

VIII. Тачка 1. алинеја 4. (започињање преговора за закључивање осталих посебних колективних уговора – рок 3 месеца од почетка преговора)

Грански репрезентативни синдикати и Унија послодаваца Србије нису покренули иницијативу за закључивање посебних колективних уговора у осталим делатностима у предвиђеном року.

Мишљење радних тела:

- 1) *Ни о једном посебном колективном уговору нису вођени преговори нити је иједан посебан колективни уговор закључен*
- 2) *Доношењем препоруке у складу са чланом 16. Општег колективног уговора од стране Савета допринеће се извршавању и ове обавезе утврђене Споразумом.*

*

* *

ОБАВЕЗЕ УНИЈЕ ПОСЛОДАВАЦА СРБИЈЕ

IX. Тачка 2. алинеја 1.

Унија послодаваца Србије повукла је отказ Општег колективног уговора.

Мишљење радних тела:

Унија послодаваца Србије извршила је обавезу, тако што је 6. фебруара 2009. године и повукла отказ Општег колективног уговора.

*

* *

ОБАВЕЗЕ ВЛАДЕ

X. Тачка 3. алинеја 1. Споразума

A) Посебни колективни уговори за јавне службе

У време закључивања Споразума били су на снази сви посебни колективни уговори за јавне службе (основно и средње образовање и домове ученика, високо и више образовање, култура, студентски стандард, научно-истраживачки институти и социјална заштита), осим Посебног колективног уговора за здравствену делатност, као и Посебног колективна уговора за државне органе.

*
*   *
*

На седници Народне скупштине Републике Србије, одржаној 29. децембра 2009. године, усвојен је Закон о буџету Републике Србије за 2009. годину („Службени гласник РС”, број 120/08), којим је између осталог утврђено (чл. 28) да се у буџетској 2009. години:

а) неће вршити обрачун и исплата према Одлуци о примени Општег колективног уговора на све послодавце на територији Републике Србије и Анексу I општег колективног уговора;

б) неће вршити обрачун и исплата божићних, годишњих јубиларних награда и других врста награда и бонуса предвиђених посебним и колективним уговорима код послодаваца.

Постојало је очекивање да ће најављеним ребалансом буџета доћи до извесних корекција члана 28., међутим то се није десило. Наиме, Народна скупштина Републике Србије, на седници одржаној 29. априла 2009. године, донела је Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину („Службени гласник РС”, број 31/09), међутим члан 28. остао је неизмењен.

Задржавање члана 28. Закона о буџету Републике Србије, према мишљењу синдиката у великој мери нарушило је систем колективног уговарања у Републици Србији.

A1) Посебан колективни уговор за здравствену делатност

a1) Став синдиката (СССС и УГС “Независност”)

Према информацијама гранских синдиката здравства, преговори за закључивање Посебног колективног уговора за здравствену делатност отпочели су још 2002. године и најзад постоје уверавања од стране ресорних министарстава да ће се овај колективни уговор потписати до краја јуна ове године, али без тарифног дела.

Најозбиљнија оспоравања између министарстава и репрезентативних синдиката се односе на:

- дужину скраћеног радног времена (Министарство здравља покушава да повећа досадашње скраћено радно време за одређене категорије запослених)
- дужину годишњих одмора
- непостојање тарифног дела у оквиру КУ
- плаћање прековременог рада по налогу послодавца
- накнаде у случају приправности запосленог
- накнаде и плаћене сате за рад представника синдиката
- права и дужности за време организовања штрајка, као и непечизирање минимума процеса рада у време штрајка

a2) Ставови министарстава

Према информацијама из Министарства здравља, преговори за закључивање Посебног колективног уговора за здравствену делатност су у завршној фази и очекује се његово скоро закључивање.

Б1) Остали посебни колективни уговори за јавне службе, државне органе и органе јединица локалне самоуправе:

По ступању на снагу Споразума закључени су следећи колективни уговори:

- 1) Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика («Службени гласник РС», број 12/09),
- 2) Посебан колективни уговор за високо образовање («Службени гласник РС», број 12/09),
- 3) Посебан колективни уговор за државне органе (са Анексом за запослене у органима локалне самоуправе и територијалне аутономије), («Службени гласник РС», број 23/98, 95/08, 11/09),

Колективни уговори из тач. 1) и 2) закључени су због истека рока важења претходно закључених колективних уговора у овим јавним службама.

В1) Посебни колективни уговори о којима се воде преговори:

Посебан колективни уговор за социјалну заштиту на снази је од 2002. године. Преговори ради закључивања новог посебног колективног уговора су започети још 2006. године и око већине одредби је постигнута сагласност. У међувремену су била актуелна друга питања као што су спровођење социјалног програма у установама социјалне заштите, закључивање протокола о платама и сл. Иницијатива синдиката за обнављање преговора је поново поднета крајем 2008. године, заједно са иницијативом за закључивање Протокола о платама за 2009. годину. У наредном периоду се очекује наставак преговора ради закључивања колективног уговора.

Посебан колективни уговор за запослене у установама културе

Због приближавања истека рока важења Посебног колективног уговора за запослене у установама културе чији је оснивач Република, заказан је почетак преговора за закључивање новог колективног уговора.

Г) Колективни уговори код послодавца за јавна предузећа чији је оснивач Република

Од укупно 28 јавних предузећа чији је оснивач Република, у 18 јавних предузећа су на снази колективни уговори, у 9 јавних предузећа су на снази правилници о раду, а у једном јавном предузећу не постоји општи акт, и то:

	ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ	ОПШТИ АКТ
1.	ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
2.	ТЕЛЕКОМ „СРБИЈА”	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
3.	ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
4.	ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
5.	НАЦИОНАЛНИ ПАРК ЂЕРДАП	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
6.	НАЦИОНАЛНИ ПАРК КОПАОНИК	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
7.	ТРАНСНАФТА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
8.	НАЦИОНАЛНИ ПАРК ФРУШКА ГОРА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
9.	ПЕУ РЕСАВИЦА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
10.	ПТТ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
11.	ЈУГОМАРКА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
12.	СРБИЈАВОДЕ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
13.	ЈАТ ТЕХНИКА	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
14.	ПУТЕВИ СРБИЈЕ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
15.	СРБИЈАГАС	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
16.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
17.	ЈУГОИМПОРТ-СДПР	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР- у току су преговори ради закључивања новог колективног уговора
18.	ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ	КОЛЕКТИВНИ УГОВОР
19.	АЕРОДРОМ „НИКОЛА ТЕСЛА”	ПРАВИЛНИК О РАДУ
20.	ЈАТ АИРВАЈС	ПРАВИЛНИК О РАДУ
21.	СКИЈАЛИШТА СРБИЈЕ	ПРАВИЛНИК О РАДУ
22.	НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА	ПРАВИЛНИК О РАДУ
23.	ТАЊУГ	ПРАВИЛНИК О РАДУ
24.	БАБИН ЗУБ	ПРАВИЛНИК О РАДУ
25.	СРБИЈАШУМЕ	ПРАВИЛНИК О РАДУ
26.	СКЛОНИШТА	ПРАВИЛНИК О РАДУ
27.	ПРОСВЕТНИ ПРЕГЛЕД	ПРАВИЛНИК О РАДУ
28.	НАЦИОНАЛНИ ПАРК „ШАР ПЛАНИНА”	/

Д) Проблематика за закључивање посебног колективног уговора за територију Републике Србије

Постоји велики број јавних комуналних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе (више од 500 предузећа). Материјални и социјални положај запослених у тим предузећима је неуједначен јер се њихов радно-правни статус регулише на нивоу локалне самоуправе.

Због овакве ситуације синдикати су иницирали закључивање посебног колективног уговора за комуналне делатности на нивоу Републике.

Став Министарства рада и социјалне политике:

У Министарству рада и социјалне политике су добили мишљење да је закључивање овог колективног уговора супротно Закону о раду. Наиме, чланом 246. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05 и 61/05) прописано је да посебан колективни уговор за јавна предузећа и јавне службе закључују оснивач, односно орган који он овласти, и репрезентативни синдикат.

У складу са чланом 243. и 246. Закона о раду посебан колективни уговор који се односи на јавна предузећа и јавне службе којима је оснивач јединица локалне самоуправе закључују оснивач и синдикат који испуњава услове репрезентативности на наведеној територији. Наведени колективни уговор се закључује за територију јединице локалне самоуправе. Посебан колективни уговор који се односи на јавна предузећа и јавне службе којима је оснивач Република Србија закључује се за територију Републике Србије.

Став синдиката:

Синдикати сматрају да се на овај начин ограничава право на колективно преговарање, односно онемогућава се преговарање на гранском нивоу. Синдикат и захтевају исти третман запослених у јавним комуналним делатностима, као и у осталим секторима и утврђивање партнера за потписивање гранског колективног уговора.

Мишљење радних тела:

1. *Стање у области закључивања посебних колективних уговора за јавне службе, државне органе и органе јединица локалне самоуправе је задовољавајуће.*
2. *Поводом преговора за закључивање Посебног колективног уговора за здравствену делатност, с обзиром да исти дуго трају, а имајући у виду спорна питања, предлажемо да Савет препоручи учесницима интензивирање процеса преговарања и што хитније закључивање овог колективног уговора*
3. *Предлажемо Савету да покрене иницијативу за измену Закона о платама државних службеника и намештеника и Закона о платама у државним органима и јавним службама, у циљу обезбеђивања једнаких права запослених у државним органима и јавним службама у односу на запослене*

- на које се примењује Закон о раду, а у вези поштовања исплате минималне зараде, као и исплате регреса и накнаде за исхрану у току рада.
4. Препоручује се Савету да инсистира да Влада поступи по Препоруци Савета број 32/09 од 2. фебруара 2009. године, а којим се препоручује брисање члана 28. Закона о буџету, који онемогућава примену појединих одредаба колективних уговора за директне и индиректне кориснике буџета Републике Србије, и тиме онемогућава и обезвређује процес колективног преговарања.
  5. Предлаже се Савету да донесе закључак којим ће се констатовати непоштовање Споразума и захтевати од надлежних министарстава и јавних предузећа (директора и представника синдиката) да доставе образложење због чега нису закључени колективни уговори, већ се примењују правилници о раду.
  6. Предлаже се Савету да иницира измену члана 246. став 1. Закона о раду а ради стварања правног основа за закључивање Посебног колективног уговора за комуналне делатности за територију Републике Србије, тако да се овласти Влада за закључивање овог колективног уговора.

XI. Тачка 3. алинеја 2. Споразума

- Министар рада и социјалне политике, на иницијативу социјалних партнера и препоруку Савета, донео је Одлуку о проширеном дејству Општег колективног уговора, са Анексом број 2, која је објављена у „Службеном гласнику РС“ број: 8/09 од 3. фебруара 2009. године

Стручно мишљење радних тела:

Министар рада и социјалне политике извршио је обавезу утврђену Споразумом.

XII. Тачка 3. алинеја 3. Споразума (одлуке о проширеном дејству посебних колективних уговора)

А) Услови за проширено дејство Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, дискографији и концертној делатности

У извештајном периоду није донета одлука о проширеном дејству овог колективног уговора.

Став Министарства рада и социјалне политике:

- Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, дискографији и концертној делатности ("Службени гласник РС", број 47/07), закључен је дана 19. марта 2007. године, између Уније послодаваца Србије, Гранског синдиката Савеза естрадно-музичких уметника Србије "Независност" и Самостални синдикат естрадних уметника и извођача Србије.

- Потписници овог колективног уговора поднели су захтев за доношење одлуке о проширеном дејству 22. марта 2007. године,

- Министарство рада и социјалне политике је одржао више састанака са представницима учесника у закључивању овог колективног уговора, Министарства културе и Републичког секретаријата за законодавство, и то: 17. и 26. новембра 2007. године и 17. септембра 2008. године. На састанцима је разматран предлог за проширено дејство наведеног колективног уговора и закључено да поједине одредбе Посебног колективног уговора нису у складу са законом и Уставом и да се не може проширити њихово дејство.

- О захтеву за проширено дејство наведеног колективног уговора мишљења су дали надлежни органи и то: Министарство културе (допис број 110-00-57/2007-07 од 9.11.2007. године и Републички секретаријат за законодавство (допис 01 број 011-00-638/2007 од 12.11.2007. године), који се нису сагласили са захтевом за проширено дејство наведеног колективног уговора.

- Министарство рада и социјалне политике је дописом број 110-00-50/2007-02 од 5.09.2007. године доставило мишљење поводом појединих спорних одредби овог колективног уговора

Став Уније послодаваца Србије

У овом тренутку Унија послодаваца Србије неће да инсистира на доношењу одлуке о проширеном дејству овог колективног уговора док се у органима Уније послодаваца Србије не дефинише статус чланова који су учествовали у поступку доношења овог колективног уговора.

Став синдиката

Синдикат остаје при захтеву за доношење одлуке о проширеном дејству јер сматра да би тиме допринело смањењу обима сиве економије. Синдикати су спремни за преговоре око измена спорних одредби овог колективног уговора, како би се донела одлука о проширеном дејству. Потребан је писани став надлежних органа о спорним одредбама, ради усаглашавања Колективног уговора за Уставом и законом.

Б) Посебан колективни уговор за делатности угоститељства и туризма Србије («Службени гласник РС», број 74/07 од 9.08.2007. године)

У извештајном периоду није донета одлука о проширеном дејству овог колективног уговора

- Синдикати и Унија послодаваца Србије су 11.01.2007. године уз захтев за регистрацију овог колективног уговора, поднели и захтев за његово проширено дејство,

- Министарство рада и социјалне политике је дописом број 110-00-50/2007-02 од 5.09.2007. године доставило мишљење поводом појединих спорних одредби овог колективног уговора.

- Након тога, потписници овог колективног уговора разматрали су спорне одредбе ПКУ са представницима министарства и сагласили су се са највећим бројем датих примедба. Од Министарства није добијено писмено мишљење на нови предлог измена и допуна овог колективног уговора.

В) Посебни колективни уговори за које је донета одлука о проширеном дејству

Пре потписивања Споразума, донета је одлука о проширеном дејству за следеће колективне уговоре:

- Посебан колективни уговор за социјалну заштиту („Службени гласник РС, 22/02 и 110/06). Одлука је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 110/06)
- Посебан колективни уговор за запослене у установама културе („Службени гласник РС, 85/06 и 99/06). Одлука је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 99/06)

Мишљење радних тела:

1) Да Савет да препоруку учесницима Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача угоститељству, дискографији и концертној делатности, да усагласе спорне одредбе са законом и Уставом, чиме би се створиле правне претпоставке за доношење одлуке о проширеном дејству.

2) Да Савет инсистира да министар рада и социјалне политике заврши процес консултација и разговора са потписницима Посебног колективног уговор за делатности угоститељства и туризма Србије, ради стварања претпоставки за давање проширеног дејства овог колективног уговора.

ХШ. Тачка 3. алинеја 4. Споразума

У вези са надзором над применом закона и колективних уговора, а посебно исплати минималне зараде, надлежне инспекције су доставиле извештаје, и то:

1. Инспекторат за рад, као орган у саставу Министарства рада и социјалне политике, у свом Извештају од 13.05.2009. године, наводи:

- У погледу поштовања исплате минималне зараде у одељењима и одсецима инспекције рада нису констатоване повреде права запослених на исплату минималне зараде у висини утврђеној одлуком Социјално-економског савета Републике Србије. Приликом сваког инспекцијског надзора по службеној дужности инспектори рада проверавају и да ли послодавци уговарају зараде у новчаном износу у смислу одредаба члана 33. Закона о раду, те у случају да зарада није уговорена исто налажу решењем; контролишу се и обрачуни зарада које послодавци обрачунавају и уручују запосленима, а може се приметити да послодавци (посебно послодавци предузетници) искључиво уговарају минималну зараду.

- У погледу инспекцијских надзора који се тичу поштовања примене колективних уговора наводи се:

У Одељењу инспекције рада за Средњебанатски управни округ са седиштем у Зрењанину, почев од фебруара месеца 2009.године, инспектори рада, приликом вршења инспекцијских надзора по службеној дужности, врше и контролу усклађености општих аката послодаваца и уговора о раду са Општим колективним уговором и то нарочито да ли су у општим актима, односно уговорима о раду

утврђени и разрађени случајеви увећања годишњег одмора у смислу чл.10.Општег колективног уговора, да ли су друга примања запослених у смислу чл.119.Закона о раду усклађена са одредбом члана 33.Општег колективног уговора (у тим случајевима инспектори рада ради отклањања неправилности доносе решења у смислу чл. 269.Закона о раду), да ли се запосленима омогућује коришћење права на плаћено одсуство у смислу чл.11.Општег колективног уговора, а превентивно се разговара са послодавцима о њиховој обавези поступања у складу са одредбама Општег колективног уговора, нарочито о могућности да се исплата минималне зараде врши највише у периоду од 6 месеци у току календарске године, да се приликом одређивања запослених за чијим је радом престала потреба примењују критеријуми из чл.39.-41.Општег колективног уговора, да се приликом утврђивања неоставривања резултата на раду запосленог примењују одредбе чл.48.Општег колективног уговора, обавезу послодавца у односу на представника запослених из чл.59.Општег колективног уговора.

Код следећих послодаваца је извршен надзор над применом одредаба Општег колективног уговора и предузете мере-донета решења којим је наложено усклађивање одредаба општег акта или пак садржине уговора о раду са наведеним одредбама Општег колективног уговора које захтевају разраду у истим и то:

- 1.Привредно друштво «VB Group» Београд, чији су запослени обављали послове обезбеђења лица и имовине код послодаваца на територији општине Нови Бечеј,
- 2.»Башта» ДОО Зрењанин,
- 3.СР пекара, трговина «Плави Јадран» Зрењанин
- 4.СР пекара «Тодор» Зрењанин,
- 5.СУР «Спорт» Зрењанин
- 6.ТР «Мрвица» Чента
- 7.Друштво за пољопривредну производњу «Младост» Ботош
- 8.СУР бифе «Гиле» Банатско Карађорђево

Од почетка примене Општег колективног уговора, Одељењу инспекције рада у Зрењанину обратили су се захтевом за заштиту права из радног односа два запослена у специјалној болници за плућне болести «Др Васа Савић» Зрењанин, позивајући се при том на обавезу послодавца да поштује одредбу чл.33. Општег колективног уговора, те је инспектор рада извршио надзор и након истог, пошто је запосленима престао радни однос, послодавцу доставио упозорење у смислу чл.27.став 2. Закона о државној управи, да код одређивања висине отпремнине због одласка у пензију, мора поступати у складу са чл.33. Општег кол.уговора, те је против послодавца поднет захтев за покретање прекршајног поступка због поступања послодавца супротно чл.186. Закона о раду.

Већина послодаваца су у поступку усклађивања свог поступања у складу са Општим колективним уговором.

У Одељењу инспекције рада за Рашки управни округ са седиштем у Краљеви, у вези усаглашавања колективних уговора код послодаваца са Законом о раду у току ове године на територији Рашког округа обављен 1 инспекцијски надзор у ДОО «Аутотранспорт» Краљево.

Надзор је обављен на основу 8 захтева радника који су се односили на усаглашавање појединачног колективног уговора код послодавца са Законом о раду а захтеви су се односили на :

- зараде и накнаде зарада
- накнаде за исхрану у току рада
- регрес за коришћење годишњег одмора.

На основу извршеног инспекцијског надзора донето је 8 решења о отклањању недостатака и поднето је 8 захтева за покретање прекршајног поступка.

2. Сектор за управну инспекцију, у саставу Министарства за државну управу и локалну самоуправу, у свом допису број 130-038-00-10/2009-13 од 14.05.2009. године, наводи:

Управна инспекција, сагласно одредби члана 34. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99), врши надзор над применом закона и других прописа о државној управи и канцеларијском пословању, као и одређених одредаба прописа у управном поступку. Надзор над применом колективног уговора за државне органе врши се у оквиру инспекцијског надзора над остваривањем права и дужности државних службеника и намештеника из радног односа, истовремено са контролом примене других прописа из области државне управе.

Од ступања на снагу Посебног колективног уговора за државне органе посебна пажња посвећена је контроли његове примене. У првом кварталу 2009. године у наведеној области извршено је 119 инспекцијских надзора. Тај број не одступа значајније од броја надзора управне инспекције извршених у тој области у истом периоду 2008. године.

3. Сектор за буџетску инспекцију и ревизију, у саставу Министарства финансија, у свом допису бр. службено од 15.05.2009. године наводи:

Сагласно члану 68 Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 87/2002, 61/2005, 66/2005, 101/2005, 62/2006, 85/2006, 86/2006), буџетска инспекција врши контролу примене закона у области материјално-финансијског пословања и наменског и законитог коришћења средстава корисника буџетских средстава.

Сагласно напред изнетог плате запослених су контролисане са аспекта примене Закона о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС" бр. 34/01 и 62/06) и Уредбе се коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 69/2002, 61/2003, 70/2003, 76/2005).

Мишљење радних тела:

- 1) *Из приложених извештаја Инспектората за рад, Сектора управне инспекције и Сектора за буџетску инспекцију и ревизију, не може се дати потпунија оцена о примени закона*

и колективних уговора, а посебно о исплати минималне зараде, с обзиром на мали број извршених надзора.

- 2) *С обзиром на нејасноће око овлашћења појединих инспекцијских органа, у погледу вршења надзора у органима државне управе, територијалне аутономије и локалне самоуправе у вези са исплатом минималне зараде, предлаже се Савету да захтева од Владе да питање надлежности разреши на одговарајући начин.*

XIV. Тачка 4. Споразума

При анализи примене наведене одредбе Споразума, поред осталог, имало се у виду следеће:

- Основне показатеље макроекономских кретања у Републици Србији (индексе: индустријске производње, потрошачких цена, цена на мало, трошкова живота и друге, кретање запослености и друге показатеље);
- Мере Владе Републике Србије за ублажавање негативних ефеката светске економске кризе;
- Одговарајуће одредбе Закона о буџету Републике Србије за 2009.годину;
- Донете законе и подзаконске акате (Закон о привременом смањењу плата, односно зарада, нето накнада и других примања у државној администрацији и јавном сектору)

МАКРОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Од суштинске важности је било да се оцени могућност примене одредби Општег колективног уговора чија је примена привремено одложена и процене ефекти који би произашли из њихове примене од 01.07.2009. године и како би они утицали на инфлацију, спољнотрговински дуг, конкурентност привреде и тражњу за радном снагом.

Статистички подаци којима се илуструје тренутно стање у националној економији, а који су у наставку овог извештаја презентовани, засновани су на поређењу остварених кретања у привреди у период јануар-март 2009. године, у односу на период јануар-март 2008. године.¹

Комплетнија анализа стања у привреди доступна је члановима СЕС-а у виду прилога.

Индустријска производња²

¹ Приликом упоређивања појединих макроекономских показатеља Радно тело за економска питања је утврдило да постоје различити подаци из више различитих извора

² Подаци Републичког завода за статистику

У прва три месеца 2009. године у односу на исти период 2008. године остварен је пад индустријске производње од 16,9%.

Највећи утицај на пад индустријске производње у прва три месеца 2009. године у односу на исти период претходне године имале су: производња основних метала, производња прехранбених производа, производња хемикалија и хемијских производа, и производња производа од неметалних минерала.

Производња малих предузећа (број запослених мањи од 50) која нису обухваћена редовним статистичким истраживањем прати се на узорку изабраних јединица из сектора прерађивачке индустрије. Када се укључи оцена индустријске производње малих предузећа из узорка, индустријска производња у марту 2009. године, у односу на просек 2008. године, код укупне индустријске производње мања је за 12,6%, а код прерађивачке индустрије мања је за 19,2%.

Укупни пад индустријске производње у Србији у односу на исти период прошле године износио је у јануару 25,5%, у фебруару 21,9%.

Индустријска производња у Републици Србији, у марту 2009. године, мања је за 14,2% у односу на март 2008. године, а у односу на просек 2008. године мања је за 12,2%.

Посматрано по секторима, у марту 2009. године, у односу на исти месец 2008. године у сектору Прерађивачка индустрија – дошло је до пада од 20,2%; у сектору Вађење руда и камена - 3,2%, а у сектору Производња и дистрибуција електричне енергије, гаса и воде – забележен је раст од 6,1%.

Подаци о индустријској производњи - по наменским групама, у марту 2009. године, у односу на март претходне године, показују да је дошло до пада у производњи: интермедијарних производа, осим енергије, за 33,1%, трајних производа за широку потрошњу, за 25,4%, капиталних производа, за 24,0%, и нетрајних производа за широку потрошњу, за 6,8%, док је раст забележен код енергије, за 3,5%.

Обим индустријске производње у марту 2009. године у односу на март 2008. године бележи: пад код 22 области (учешиће у структури индустријске производње – 75%), раст код 7 области (учешиће у структури индустријске производње – 25%).

Ликвидност привреде³

Према подацима Народне банке Србије од 28. априла 2009. године укупан број предузећа којима је блокиран рачун је 60.214.

Према ранијем извештају Народне банке Србије који је поднет Одбору за финансије Народне скупштине Републике Србије 24. фебруара 2009. године структура блокираних предузећа изгледа овако:

- Укупан број привредних субјеката чији су рачуни блокирани на дан 24. фебруара. 2009. износио је 57.000, са укупним бројем запослених у овим

---

³ Извор: Народна банка Србије

предузећима од 152.000 и укупним износом блокаде од 214,6 милијарди динара.

- У оквиру блокираних привредних субјеката, удео великих и средњих предузећа је 1,1%, а удео малих предузећа и предузетника је 85,7%.
- Број привредних субјеката чији су рачуни блокирани мање од 60 дана је 5.303 (9,3% укупних предузећа у блокади). Њихове неизмирене обавезе износе 10,34 милијарде динара. Међу великим и средњим предузећима до 60 дана неликвидно је 102 привредна субјекта са обавезама у блокади од 7,27 милијарди динара.
- Преко годину дана блокирано је 37.000 привредних субјеката, 64,8% од укупног броја, са укупним обавезама 142,8 милијарде динара
- Укупан број блокираних великих предузећа је 114 са дугом од 32,4 милијарде динара.
- Укупан број блокираних средњих предузећа је 517 са дугом од 50,1 милијарди динара.
- Укупан број блокираних малих предузећа је 13.851 са дугом од 81,1 милијарде динара.
- Број предузетника чији су рачуни под блокадом износи 35.064 а износ дуга је 12,9 милијарди динара.

У периоду од 21. до 30. априла 2009. године стручне службе Уније послодаваца Србије обавиле су истраживање стања тренутне ликвидности у привреди Србије на репрезентативном узорку од 1246 предузећа (1114 малих, 80 средњих, 52 велика) у 42 општине. Овај репрезентативни узорак формиран је на основу сличног метода Немачког удружења послодаваца за добијање пресека тренутног стања у привреди са дозвољеном могућношћу омашке од 0,5%.

Од 107.200 укупно регистрованих малих, средњих и великих предузећа у Србији (21. април 2009.) тренутно је неликвидно 67 940 или 63, 38%. То значи да 63, 38% предузећа тренутно није у стању да редовно сервисира своје добављаче, исплаћује зараде и уплаћује порезе и доприносе пореским управама зато што нема довољно новца на својим рачунима или су они у блокади. Овај пресек стања указује да је тренутно платежно способно само 39 060 малих, средњих и великих предузећа у Србији.

Спољнотрговинска робна размена⁴

У периоду јануар-март 2009. године извезено је робе у вредности од 1.666,8 милиона долара, што чини смањење од 33,5% у односу на исти период претходне године, а увезено за 3501,2 милиона долара, што је мање за 35,2% у односу на исти период претходне године.

Извоз робе, изражен у еврима, имао је вредност од 1276,3 милиона, што чини смањење од 23,8% у односу на исти период претходне године. Увоз робе,

⁴ Подаци Републичког завода за статистику

имао је вредност од 2682,9 милиона, што је мање за 25,7% у односу на исти период прошле године.

Дефицит износи 1834,4 милиона долара, што чини смањење од 36,6% у односу на исти период претходне године. Дефицит изражен у еврима износи 1406,6 милиона, што чини смањење од 27,3 % у односу на исти период претходне године.

Покривеност увоза извозом, износи 47,6% и већа је у односу на покривеност у истом периоду претходне године, када је износила 46,4 %.

Главни узрок смањења увоза је пад индустријске производње у Србији, што је довело до пада увоза репродукционог материјала за 38% и опреме за 37% у односу на исти период претходне године.

Зараде

Од јануара 2009. године извршене су методолошке измене месечног истраживања о зарадама запослених, које се односе на обухват јединица посматрања. Поред података о зарадама исплаћеним запосленима код правних лица (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације), које се добијају путем редовних месечних статистичких извештаја, при израчунавању просечних зарада укључују се и подаци о зарадама исплаћеним код физичких лица (предузетника), који се преузимају из Министарства финансија (из евиденција Пореске управе).

Израчунавање просечних зарада за јануар 2009. године извршено је са подацима Пореске управе за 166.166 запослених код предузетника, што у односу на укупан број запослених код предузетника представља обухват од око 45%. Зараде у том скупу су ниже, што утиче на смањење укупне просечне зараде у Републици Србији. Узорак на основу кога је израчуната просечна зарада за јануар 2009. године чини 85% запослених код правних лица и 15% запослених код физичких лица. Ефекат укључивања података о зарадама запослених код физичких лица је смањење јануарске просечне зараде за око 8%.

Просечне зараде по запосленом (јануар, фебруар, март 2009.)⁵

Период	јануар	-	март	2009.
- Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар - март 2009. године, у односу на просечну зараду исплаћену у периоду јануар - март 2008. године, номинално је већа за 12,5%, а реално је већа за 2,6%.				
- Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар – март 2009. године, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у периоду јануар - март 2008. године, номинално је већа за 12,3%, а реално је већа за 2,4%.				

Јануар 2009.

Просечна јануарска нето зарада у Србији била је 28.877 динара и за 17,9 одсто је реално мања него у децембру прошле године. У односу на јануар 2008. године,

⁵ Извор: Републички завод за статистику

просечна нето зарада у истом месецу ове године номинално је већа за 13,8 одсто, а реално за 3,8 процент.

Просечна бруто зарада у Србији у првом месецу 2009. године износила је 40.245 динара и у односу на просечну децембарску, номинално је мања за 15,9 одсто, а реално за 17,9 одсто.

У односу на јануар 2008. године, просечна бруто зарада у истом месецу ове године номинално је већа за 14,1 одсто, а реално за 4,1 одсто.

Фебруар 2009.

Просечна нето зарада у Србији у фебруару износила је 31.121 динар (328 ЕУР), што је номинално више за 7,8%, а реално за 6,4% него у јануару. Како је наведено, просечна зарада без пореза и доприноса у фебруару 2009. године номинално је већа за 12,4%, а реално за 1,8% него у истом месецу 2008. Просечна бруто зарада у Србији у фебруару била је 43.353 динара (458 ЕУР) динара, што је номинално за 7,7%, а реално за 6,3% више него у јануару. Бруто зарада у фебруару ове године била је номинално већа за 12,5, а реално за 1,9% него у фебруару 2008.

Зараде су у евре прерачунате према званичном средњем курсу Народне банке Србије на дан 25. марта 2009. године.

Март 2009.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у марту 2009. године, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у марту 2008. године, номинално је већа за 10,9%, а реално је већа за 1,6%. Просечна бруто зарада у Републици Србији, исплаћена у марту 2009. године, износи 42213 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у фебруару 2009. године, номинално је мања за 2,6%, а реално је мања за 3,0%.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији (нето), исплаћена у марту 2009. године, износи 30362 динара. У односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у фебруару 2009. године, номинално је мања за 2,4%, а реално је мања за 2,8%.

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у марту 2009. године, у односу на просечну зараду исплаћену у марту 2008. године, номинално је већа за 11,1%, а реално је већа за 1,8%.

Минимална зарада

Минимална зарада за период јануар-јун 2009. године износи 87 динара по радном часу (без пореза и доприноса), што је на месечном нивоу 15.138 динара-нето, односно 20.578 динара бруто. Укупан број запослених који су примили минималну зараду у децембру 2008. године (према подацима Републичког завода за статистику) је 10.320, док се према подацима Пореске управе тај број креће око 400.000 и углавном односи на запослене код приватних предузетника.

Од јануара месеца 2009. године Републички завод за статистику не води евиденцију о броју запослених по делатностима који примају минималну зараду.

Потрошачка корпа

У марту 2009. године вредност просечне потрошачке корпе износила је 35.725 динара, а минималне потрошачке корпе 22.672 динара. У марту месецу 2009. године за куповину просечне потрошачке корпе била је потребна 1,18 просечне нето зараде, а за куповину минималне потрошачке корпе 0,75 просечне нето зараде.

У марту 2008. године вредност просечне потрошачке корпе износила је 31.313 динара, а минималне потрошачке корпе 19.926 динара. У марту месецу 2008. године за куповину просечне потрошачке корпе била је потребна 1,02 просечне нето зараде, а за куповину минималне потрошачке корпе 0,65 просечне нето зараде.

Запосленост и незапосленост ⁶

Укупан број запослених је 1.978.815, док је укупан број запослених у децембру 2008. године био 1.990.342

Укупан број незапослених 758.387, што је у односу на децембар 2008. године (727.621) већи за 30.766

Стопа незапослености је 24,85, док је у децембру 2008. године износила 23,99.

Радни однос је током марта 2009. престао за 56.325 лица, од чега су 47,52% жене (26.769). У односу на исти период претходне године, забележено је повећање престанка радног односа за 30,69%. У структури разлога престанка радног односа у марту 2009. Године, доминантан је истеек рада на одређено време-30.290 (53,77%); закључивање споразума са послодавцем о престанку радног односа-12.464 (22,12%), исплаћена отпремнина технолошким вишковама-2.835 (5,03%) итд. По областима делатности највише је било престанака у делатности трговине-15.155 (26,90%) и прерађивачкој индустрији -14.775 (26,23%)

Према подацима које је прикупила и обрадила ССССС у Информацији о ефектима светске економске кризе на положај запослених у Републици Србији, у периоду јануар – април 2009. године, отпуштено је 10.005 радника, а најављено је отпуштање 53.294 радника. Према овим подацима у Републици Србији без посла остаје 2.500 људи месечно.

Цене на мало

Цене на мало током 2008. године кумулативно су порасле за 6,8%, а за чак 5,8% током прва три месеца 2009. године. Оба ова исхода била су последица одлагања како повећања неких контролисаних цена, тако и повећања неких акциза за почетак 2009. године. Да се повећање не само одређених контролисаних цена него и одређених акциза догодило крајем 2008. године, инфлација (мерена општим растом цена на мало) у тој години не би износила 6,8%, него око 10%. Почетком 2009. године поскупеле су следеће ставке личне потрошње чије су цене у надлежности државе: угаљ, лекови, комуналне услуге, превоз путника, поштанске услуге, фиксна телефонија, и друге услуге. Поменуте ставке личне потрошње

⁶ Према подацима Националне службе за запошљавање, који се односе на март 2009. године

кумулятивно су поскупеле за 13,9% у фебруару 2009. године према децембру 2008. године.

Од јануара 2009. године у Србији се инфлација не исказује општим растом цена на мало, него се исказује општим растом потрошачких цена. У марту месецу 2009. године, у односу на децембар 2008. године индекс потрошачких цена износи 103,8, односно цене су порасле та 3,8%.

Цене на мало роба и услуга у Републици Србији у априлу 2009. године у просеку су више за 1,1% у односу на претходни месец (цене роба више су за 1,1%, док су цене услуга повећане за 1,3%). У априлу 2009. године у односу на исти месец 2008. године цене на мало су повећане за 10,0% а у односу на децембар 2008. повећане су за 7,0%.

Трошкови живота у Републици Србији у априлу 2009. године у односу на претходни месец у просеку су виши за 1,0%. У априлу 2009. године у односу на исти месец 2008. године трошкови живота су повећани за 8,2% а у односу на децембар 2008. повећани су за 5,2%. Разлика између индекса цена на мало и индекса трошкова живота је последица различитог утицаја раста цена појединих артикала на формирање ових индекса.

Мишљење радних тела: *Предлаже се Савету да констатује следеће:*

1. *да је дошло до повећања броја незапослених за 30.766 у односу на децембар 2008. године;*
2. *да је "нето" зарада исплаћена у марту 2009. године у односу на "нето" зараду исплаћену у марту 2008. године номинално нижа за 1,45 %*
3. *да је у прва три месеца 2009. године у односу на исти период 2008. године остварен је пад индустријске производње од 16,9%.*
4. *да је дошло до пада укупне спољнотрговинска робна размене Републике Србије за период јануар-март 2009. године у односу на исти период претходне године.*
5. *да су цене на мало у априлу 2009. године у односу на децембар 2008. повећане за 7,0%.*
6. *да је успоравање привредне активности у првом тромесечју 2009. године имало је за последицу угрожавање основних буџетских циљева и принципа у области управљања јавним финансијама, посебно у припреми и извршењу буџета, што је створило потребу за изменом и допуном буџета Републике Србије за 2009. годину.*

МЕРЕ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА УБЛАЖАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ

Због преливања негативних ефеката глобалне економске кризе на нашу привреду и других разлога, дошло је до опадања индустријске производње, спољно трговинске размене, раста инфлације, пада реалног раста просечних нето зарада, а све то је довело и до пада бруто друштвеног производа.

У Републици Србији угрожени су основни буџетски циљеви и принципи у области управљања јавним финансијама, због чега су ребалансом буџета за 2009. годину, утврђени нови параметри:

- планиран је реалан пад БДП од -2,0%,
- пројектована је инфлација за 2009. годину од 10%,
- планиран је пад увоза робе од -21,8%,
- планиран је пад извоза робе од -14,8%,
- смањење дефицита текућег рачуна платног биланса у односу на БДП на око 13%.

Ребаланс буџета користи се као један од инструмената спровођења мере борбе против рецесије, а то су пре свега:

- смањење трошкова државне администрације,
- социјална одговорност и заштита стандарда грађана,
- подстицање привредне активности и запошљавања,
- подршка јавним радовима и капиталним инфраструктурним пројектима.

Влада је у складу са Програмом мера за ублажавање негативних ефеката светске економске кризе, предузела одређене активности ради обезбеђења ликвидности буџета, пре свега рационализацијом оних расхода државне администрације који неће угрозити њене виталне функције и јачањем активности које се односе на реформу државне управе, што би требало да омогући и смањење расхода у буџету Републике Србије, као и смањење броја запослених.

С тим у вези, усвојен је сет закона („Службени гласник РС“, бр. 31/09):

- Закон о изменама и допунама закона о буџету Републике Србије за 2009. годину;
- Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара;
- Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана;
- Закон о изменама Закона о акцизама;
- Закон о изменама и допунама Закона о судским таксама;
- Закон о измени Закона о мировању и отпису дуга по основу доприноса за обавезно здравствено осигурање.

Поменути законима предвиђене су следеће конкретне мере:

- Субвенционисани кредити за привреду
- Инвестиције у саобраћајну инфраструктуру
- Активне мере запошљавања
- Смањење броја запослених у државној администрацији
- Замрзавање плата у државној управи
- Привремено смањење нето плата у државној администрацији и делу јавног сектора и с тим у вези повећање буџетских прихода

- Повећање буџетских прихода кроз повећање акциза, пореза на имовину и луксуз, увођење такси у мобилној телефонији и др.

Основне замерке синдиката, у вези са предложеним мерама, су:

- да су донете без консултација са социјалним партнерима (синдикатима и послодавцима);
- да ће најтеже погодити нижи средњи слој становништва;
- да више представљају једнократне интервентне реакције него стратешки приступ борби против кризе;
- да Влада нема никакав програм и план у смислу неке шире иницијативе, као што су олакшице привреди, привлачење страног капитала, отварање нових радних места, нових фабрика, гринфилд инвестиција;
- да ће део тих мера утицати на повећање цена и др.

Ефекти субвенционисаних кредита за привреду

Влада Републике Србије је као помоћ неликвидним предузећима у фебруару 2009. покренула програм кредита за неликвидност кроз које је пласирала 268 милиона евра и програм инвестиционих кредита кроз које је пласирано 514 хиљада евра. Према званичним подацима кредите за ликвидност подигло је 3.276 предузећа, што представља само 4,82% од укупног броја неликвидних предузећа или 3,04% од укупног броја предузећа у Србији. Одобрена су само 3 инвестициона кредита што верно осликава тешко стање и неизвесност у привреди.

Овај пакет мера помогао је само већ добростојећим предузећима чији рачуни нису у блокади, са израженом платежном способношћу, док предузећима на граници ликвидности кредити најчешће нису одобрени или су процедуре у банкама биле предуге.

Мишљење радних тела:

- 1. Полазећи од тренутне економске ситуације у земљи, стања у привреди и буџету Републике Србије, донетих закона и предложених Програма мера за ублажавања негативних ефеката светске економске кризе, ступање на снагу одредби Општег колективног уговора чија је примена привремено одложена, утицало би на повећање трошкова рада послодаваца.*
- 2. Да се привремено, односно за период од наредних шест месеци одложи примена одредби Општег колективног уговора које се односе на финансијске обавезе послодавца, а обухваћене су Споразумом.*
- 3. Да се континуирано анализира могућност примене чланова Општег колективног уговора чија се примена привремено одлаже, а да се на месец дана пре истека рока од шест месеци сагледа могућност његове примене.*
- 4. Код већине послодаваца код којих су закључени колективни уговори није задржан стечени ниво права, већ је исти умањиван због негативних ефеката Светске економске кризе која се одразила и на Србију.*

5. *С обзиром на то да Анализа показује тренд опадања стопе запослености, неопходно је урадити анализу ефеката подстицајних мера Владе за очување радних места, повећање запослености и раст економске активности, са прегледом послодаваца који су користили подстицајне мере.*

*

* *

Општи закључак радних тела

1. И поред уочених проблема у имплементацији Споразума, чланови радних тела су сагласни да једино кроз даљи развој социјалних дијалога и креирање заједнички прихватљивих решења за све партнере, можемо очекивати превазилажење негативних ефеката Светске економске кризе, односно опоравак домаће економије и бољи положај запослених
2. Због непоштовања Споразума у делу обавезе закључивања посебних (гранских) колективних уговора, као и примене члана 28. Закона о буџету за 2009. годину, чиме није постигнут циљ Споразума – унапређивање процеса колективног преговарања, већ је исти угрожен и на тај начин изгубио је сваки смисао, постоји могућност иступања поједених социјалних партнера из Споразума о даљем развоју социјалног дијалога.

*

* *

РЕЗИМЕ

СТРУЧНИХ МИШЉЕЊА О ПРИМЕНИ ИЗ АНАЛИЗЕ ИЗ СПОРАЗУМА

IV. Тач. 1. и 2.

Мишљење радних тела: Сматрамо да дешавања од закљученог Споразума до данас још више указују на потребу даљег развоја социјалног дијалога на свим нивоима уз јасно изражену вољу свих социјалних партнера да се проблеми решавају конструктивним социјалним дијалогом.

Посебно истичемо да хитно треба социјални дијалог усмерити и ка решавању актуелних питања у појединачним случајевима (итрајкови глађу, протести, итрајкови и сл), а у циљу давања доприноса да се спрече неконтролисане тешке социјалне последице.

Потребно је да Савет подсети надлежне државне органе на обавезу поштовања Закона о социјално-економском савету.

V. Тачка 1. алинеја 1.

Мишљење радних тела:

Објављивањем Анекса II Општег колективног уговора у „Службеном гласнику РС“, број 8/09 од 3.02.2009. године извршена је обавеза ССССС, УГС „Независност“ и Уније послодаваца Србије.

VI. Тачка 1. алинеја 2.

Мишљење радних тела: Неопходно је да Координациони одбор хитно почне са радом (избор председника, усвајање пословника о раду, решавање техничких питања и утврђивање аутентичних тумачења одредби Општег колективног уговора по захтевима странака).

Тачка 1. алинеја 3. (обавеза ССССС, УГС “Независност” и Уније послодаваца)

Мишљење радних тела:

1. да у року предвиђеном Споразумом није закључен ниједан посебан колективни уговор од укупно 4, поводом којих су вођени преговори пре 30. јануара 2009. године;
Основни разлог је неусаглашеност ставова око утврђивања висине основне зараде за најједноставнији посао и коефицијената по групама послова, висине регреса и топлог оброка.
2. У циљу поспешивања колективног преговарања и бржег закључивања посебних колективних уговора о којима су вођени преговори, а ради

испуњавања обавезе преузете Споразумом, препоручује се Савету да изврши обавезе из члана 16. Општег колективног уговора и то:

- Да, у року од 30 дана разматрања Анализе, донесе и објави препоруку за утврђивање основне зараде за најједноставнији посао у посебним колективним уговорима по делатностима,
  - да утврди садржај и вредност потрошачке корпе,
  - да препоручи социјалним партнерима – учесницима у преговорима за закључивање ова четири посебна колективна уговора, да исте закључе у року од 60 дана од дана објављивања препоруке Савета из алинеје 1. ове тачке.
3. Да Савет инсистира и препоручи социјалним партнерима да поштују одредбу члана 19. Општег колективног уговора, која гласи: «Основна зарада за послове које запослени обавља за карактеристичне послове у посебном, односно за групе послова у колективном уговору код послодавца, утврђује се множењем основне зараде за најједноставнији посао са коефицијентом посла».
4. Усвајањем предложених препорука постићи ће се решавање спорног питања у преговорима за закључење посебних колективних уговора и допринети њиховом бржем закључивању.

VII. Тачка 1. алинеја 4. (започињање преговора за закључивање осталих посебних колективних уговора – рок 3 месеца од почетка преговора)

Мишљење радних тела:

- 3) Ни о једном посебном колективном уговору нису вођени преговори нити је иједан посебан колективни уговор закључен
- 4) Доношењем препоруке у складу са чланом 16. Општег колективног уговора од стране Савета допринеће се извршавању и ове обавезе утврђене Споразумом.

VIII. Тачка 2. алинеја 1.

Мишљење радних тела:

Унија послодаваца Србије извршила је обавезу, тако што је 6. фебруара 2009. године и повукла отказ Општег колективног уговора.

IX. Тачка 3. алинеја 1. Споразума

А) Посебни колективни уговори за јавне службе

Мишљење радних тела:

1. Стање у области закључивања посебних колективних уговора за јавне службе, државне органе и органе јединица локалне самоуправе је задовољавајуће.

2. Поводом преговора за закључивање Посебног колективног уговора за здравствену делатност, с обзиром да исти дуго трају, а имајући у виду спорна питања, предлагемо да Савет препоручи учесницима интензивирање процеса преговарања и што хитније закључивање овог колективног уговора
3. Предлагемо Савету да покрене иницијативу за измену Закона о платама државних службеника и намештеника и Закона о платама у државним органима и јавним службама, у циљу обезбеђивања једнаких права запослених у државним органима и јавним службама у односу на запослене на које се примењује Закон о раду, а у вези поштовања исплате минималне зараде, као и исплате регреса и накнаде за исхрану у току рада.
4. Препоручује се Савету да инсистира да Влада поступи по Препоруци Савета број 32/09 од 2. фебруара 2009. године, а којим се препоручује брисање члана 28. Закона о буџету, који онемогућава примену појединих одредаба колективних уговора за директне и индиректне кориснике буџета Републике Србије, и тиме онемогућава и обезвређује процес колективног преговарања.
5. Предлаже се Савету да донесе закључак којим ће се констатовати непоштовање Споразума и захтевати од надлежних министарстава и јавних предузећа (директора и представника синдиката) да доставе образложење због чега нису закључени колективни уговори, већ се примењују правилници о раду.
6. Предлаже се Савету да иницира измену члана 246. став 1. Закона о раду а ради стварања правног основа за закључивање Посебног колективног уговора за комуналне делатности за територију Републике Србије, тако да се овласти Влада за закључивање овог колективног уговора.

X. Тачка 3. алинеја 2. Споразума

Стручно мишљење радних тела:

Министар рада и социјалне политике извршио је обавезу утврђену Споразумом.

XI. Тачка 3. алинеја 3. Споразума (одлуке о проширеном дејству посебних колективних уговора)

Мишљење радних тела:

1) Да Савет да препоруку учесницима Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача угоститељству, дискографији и концертној делатности, да усагласе спорне одредбе са законом и Уставом, чиме би се створиле правне претпоставке за доношење одлуке о проширеном дејству.

2) Да Савет инсистира да министар рада и социјалне политике заврши процес консултација и разговора са потписницима Посебног колективног уговор за делатности угоститељства и туризма Србије, ради стварања претпоставки за давање проширеног дејства овог колективног уговора.

XII. Тачка 3. алинеја 4. Споразума

Мишљење радних тела:

- 1) *Из приложених извештаја Инспектората за рад, Сектора управне инспекције и Сектора за буџетску инспекцију и ревизију, не може се дати потпунија оцена о примени закона и колективних уговора, а посебно о исплати минималне зараде, с обзиром на мали број извршених надзора.*
- 2) *С обзиром на нејасноће око овлашћења појединих инспекцијских органа, у погледу вршења надзора у органима државне управе, територијалне аутономије и локалне самоуправе у вези са исплатом минималне зараде, предлаже се Савету да захтева од Владе да питање надлежности разреши на одговарајући начин.*

XIII. Тачка 4. Споразума

Мишљење радних тела: Предлаже се Савету да констатује следеће:

1. *да је дошло до повећања броја незапослених за 30.766 у односу на децембар 2008. године;*
2. *да је "нето" зарада исплаћена у марту 2009. године у односу на "нето" зараду исплаћену у марту 2008. године номинално нижа за 1,45 %*
3. *да је у прва три месеца 2009. године у односу на исти период 2008. године остварен је пад индустријске производње од 16,9%.*
4. *да је дошло до пада укупне спољнотрговинска робна размене Републике Србије за период јануар-март 2009. године у односу на исти период претходне године.*
5. *да су цене на мало у априлу 2009. године у односу на децембар 2008. повећане за 7,0%.*
6. *да је успоравање привредне активности у првом тромесечју 2009. године имало је за последицу угрожавања основних буџетских циљева и принципа у области управљања јавним финансијама, посебно у припреми и извршењу буџета, што је створило потребу за изменом и допуном буџета Републике Србије за 2009. годину.*

Мишљење радних тела:

- 1) *Полазећи од тренутне економске ситуације у земљи, стања у привреди и буџету Републике Србије, донетих закона и предложених Програма мера за ублажавања негативних ефеката светске економске кризе, ступање на снагу одредби Општег колективног уговора чија је примена привремено одложена, утицало би на повећање трошкова рада послодавца.*
- 2) *Да се привремено, односно за период од наредних шест месеци одложи примена одредби Општег колективног уговора које се односе на финансијске обавезе послодавца, а обухваћене су Споразумом.*

3) Да се континуирано анализира могућност примене чланова Општег колективног уговора чија се примена привремено одлаже, а да се на месец дана пре истека рока од шест месеци сагледа могућност његове примене.

4) Код већине послодаваца код којих су закључени колективни уговори није задржан стечени ниво права, већ је исти умањиван због негативних ефеката Светске економске кризе која се одразила и на Србију.

5) С обзиром на то да Анализа показује тренд опадања стопе запослености, неопходно је урадити анализу ефеката подстицајних мера Владе за очување радних места, повећање запослености и раст економске активности, са прегледом послодаваца који су користили подстицајне мере.

*

* *

Општи закључак радних тела

1. И поред уочених проблема у имплементацији Споразума, чланови радних тела су сагласни да једино кроз даљи развој социјалних дијалога и креирање заједнички прихватљивих решења за све партнере, можемо очекивати превазилажење негативних ефеката Светске економске кризе, односно опоравак домаће економије и бољи положај запослених
2. Због непоштовања Споразума у делу обавезе закључивања посебних (гранских) колективних уговора, као и примене члана 28. Закона о буџету за 2009. годину, чиме није постигнут циљ Споразума – унапређивање процеса колективног преговарања, већ је исти угрожен и на тај начин изгубио је сваки смисао, постоји могућност иступања поједених социјалних партнера из Споразума о даљем развоју социјалног дијалога.

У Београду, 18. маја 2009. године

Стално радно тело за законодавство:

Сауд Шећерагић, ср

Наташа Завођа, ср

Слађана Киковић, ср

Снежана Богдановић, ср

Стално радно тело за економска питања:

Драгољуб Рајић, ср

Зоран Ристић, ср

Данијела Рајковић, ср

Рајко Косановић, ср

Стално радно тело за колективно преговарање и
мирно решавање радних спорова:

Миљана Стојшић-Стојановска, ср

Драгица Мишљеновић, ср

Рајка Вукомановић, ср

Светлана Јовановић, ср